

- stvách strednej Európy (Aplikovaná biocenológia). — Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského, Bratislava.
- TÓTH T. 2003: Analýza hniezdných ornitocenóz brehových porastov inundácie Dunaja a jej využitie pre ekozologické ciele. — Diplomová práca. Prírodovedecká fakulta UK, Bratislava.
- TURČEK F. J. 1961: Ekologické porovnanie brehových porastov niektorých slovenských riek na podklade vtákov a drevín. — *Biológia*, Bratislava **16**: 511–523.
- VARGA J. 1962a: Priehrady na Váhu a ich význam pre hniezdenie a migráciu vtáctva. — *Vlastivedný obzor* **1962**: 79–80.
- VARGA J. 1962b: Príspevok k poznaniu rozšírenia a ochrany stavovcov Trenčianskeho okresu. — *Sborník prác z prírody v západoslovenskom kraji* **1962**: 67–83.
- VARGA J. 1965: Príspevok k výskytu vplyvov ľudských zásahov na prírodu. — *Ochrana prírody* **20**: 115–117.
- VARGA J. 1966: Zánik melčickej bariny a osudy jej avifauny. — *Vlastivedný obzor* **1966**: 9–10.
- VARGA J. 1968: Výskyt niektorých vzácnějších druhov vtákov v Trenčianskom okrese – 2. — *Ochrana fauny* **1–2**: 35–37.
- VARGA J. 1969a: Niekoľko zaujímavých údajov o výskyte vzácnějších druhov vtákov v Trenčíne a jeho okolí. — *Vlastivedný zborník múzea a hradu v Trenčíne*: 119–120.
- VARGA J. 1969b: Poznámky k antropickým vplyvom na rozširovanie skalných ornitocenóz v okrese Trenčín. — *Vlastivedný zborník múzea a hradu v Trenčíne*: 117–118.
- WISHART D. 1969: An algorithm for hierarchical classifications. — *Biometrics* **22**: 165–170.

Došlo: 2. 9. 2010

Prijaté: 14. 10. 2010

Prípady zranení a vrodená vada u orla kriľavého (*Aquila pomarina*) z roku 2009

Cases of injury and inborn disability in the Lesser Spotted Eagle (Aquila pomarina) in 2009

JÁN KICKO & VLADIMÍR DEVEČKA

Štátna ochrana prírody SR, Správa Národného parku Nízke Tatry, SNP 311, 033 01 Liptovský Hrádok, Slovensko; jan.kicko@soprs.sk, vladimir.devecka@soprs.sk

Doposiaľ bolo publikovaných len málo údajov o viditeľných zraneniach alebo hendikepovaných mláďatách orlov kriľavých v prírodných podmienkach. Prehľad nájdených zranených a uhynutých jedincov, prípadne aj s príčinou zranenia či úhynu uvádzajú Meyburg et al. (2005) a Meyburg & Meyburg (2009). Za najčastejšiu príčinu úhynu u tohto druhu pokladajú zastrelenie. Napriek rozsiahlemu počtu vlastných pozorovaní dospelých orlov kriľavých na

71 hniezdiskách a 101 kontrolovaných mláďat na hniezdach v rámci stredného Slovenska, sme do roku 2009 nezaznamenali prípady viditeľných zranení či vývinových väd.

V roku 2009 sme však zaznamenali takýchto prípadov hneď niekoľko. Dňa 15. 4. 2009 sme pozorovali pri obci Východná (okres Liptovský Mikuláš) samca orla kriľavého so zranenou ľavou nohou, ktorú mal za letu stále spustenú. Tento jedinec sa aj spáril so samicou, pričom

Obr. 1. Samica orla kriľavého bez chvosta, Uhorská Ves, 10. 8. 2009 (Foto: J. Kicko).

Fig. 1. A female of Lesser Spotted Eagle without the tail (Photo by J. Kicko).

s ohľadom na jeho zranenie zaujal pri kopulácii zvláštnu polohu, nesadol samici na chrbát, ale sa postavil na konár vedľa nej, samica zdvihla ľavé krídlo a k samotnej kopulácii došlo z boku. Na tejto lokalite bol 25. 6. 2009 priamo nad hniezdiskom a 30. 6. 2009 nad loviskom pozorovaný už zdravý samec. Predpokladáme, že sa jednalo o toho istého jedinca, ktorý sa zo zranenia vyliečil. Aj napriek zraneniu na začiatku obdobia hniezdenia, pár úspešne vyviedol mláďa.

Dňa 10. 8. 2009 sme pozorovali pri obci Uhorská Ves (okres Liptovský Mikuláš) samicu orla kriľavého bez chvosta (obr. 1). Samica tu bola opakovane pozorovaná aj koncom augusta aj v priebehu septembra, stále bez chvosta. V ďalšej hniezdnej sezóne (2010) už nebola pozorovaná žiadna samica bez chvosta.

Dňa 6. 7. 2009 sme zaznamenali mláďa s poškodenou ľavou nohou (obr. 2) na hniezde pri obci Iľanovo (okres Liptovský Mikuláš). Noha bola vykrútená v päte, palcom nahor. Na prstoch boli rany z častého opierania sa – deku-bity. Pazúr na palci bol biely. Predpokladáme, že sa mohlo jednať o vývinovú vadu, ale nemožno vylúčiť ani zranenie krátko po vyliahnutí alebo chorobu, do úvahy prichádza napr. rachitída. Mláďa bolo ponechané na hniezde. Podobné prípady boli u iných dravcov už na Slovensku zaznamenané. Tak napr. prvý z autorov zazna-

Obr. 2. Mláďa orla kriľavého s vrodeným defektom ľavej končatiny, Liptov, 6.7.2009 (Foto: J. Kicko).

Fig. 2. A chick of Lesser Spotted Eagle with inborn physical disability (Photo by J. Kicko).

menal sokola myšiara (*Falco tinnunculus*) bez chvosta. M. Drapecký (in litt.) zaznamenal orla kriľavého bez chvosta pri Košiciach. J. Chavko (in litt.) zaznamenal v roku 2009 jeden prípad ťažko hendikepovaného mláďaťa sokola rároha (*Falco cherrug*), pričom predpokladal, že sa jednalo o dôsledok rachitídy. Dravec dokáže v prírode prekonať aj veľmi ťažké zranenia (Bartuška 1998). Prekonanú zlomeninu tibiotarsu a fibuly u orla kriľavého uvádzajú Meyburg & Meyburg (2009). Nezriedka bývajú predchádzajúce zhojené zlomeniny zaznamenávané aj u jedincov dravcov umiestňovaných v rehabilitačných staniaciach (M. Adamec, M. Macek, in litt.).

Literatúra

- BARTUŠKA V. 1998: Nález zhojené zlomeniny u orla mořského (*Haliaeetus albicilla*) na Třeboňsku. — *Buteo* **10**: 31–34.
- MEYBURG, B.-U., BELKA T., DANKO Š., WÓJCIAK J., HEISE G., BLOHM T. & MATTHES H. 2005: Geschlechtsreife, Ansiedlungsentfernung, Alter und Todesursachen beim Schreiadler (*Aquila pomarina*). — *Limicola* **19**: 153–179.
- MEYBURG, B.-U. & MEYBURG C. 2009: Hohe Mortalität bei Jung- und Altvögeln: Todesursachen von Schreiadlern. — *Falke* **56**: 382–388.

Došlo: 31. 5. 2010
Prijaté: 25. 10. 2010